

ANALIZA EVOLUȚIEI CONCEPTULUI DE FERICIRE

Autor: Nadejda Cervinscaia
Conducător științific: conf. univ. Ion Vangheli
Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: Se analizează conceptul de fericire și semnificația lui începând din timpurile străvechi și până în prezent. Se compară termenul de fericire, astfel putând să se tragă concluzii privitor la valorile ce constituiau fericirea în trecut și în prezent. În acest mod se înțelege evoluția noțiunii de fericire în interpretarea umană, factorii ce au contribuit la această evoluție. Astfel se detestă și valorile principale ale vieții omului, ceea ce el ținea și în rezultat se mai poate trage concluzii privitor la schimbarea conștiinței umane și rolului acestui proces asupra lui.

Cuvintele cheie: fericire, concept, evoluție, bani, dragoste, religie, filosofie, vîrstă.

I. INTRODUCERE

Fericire - stare de mulțumire sufletească intensă și deplină. Substantivul românesc *fericire* este o schimbare a categoriei morfologice a formei lungi a infinitivului verbului *a fericii*, **fericire**. Acesta, la rândul său, este un derivat al adjectivului *ferice*. Adjectivul românesc *ferice* este moștenit de limba română din latină *fēlix, felīcis*: „roditor”, „cu succes”, „**fericit**”, „**ferice**”, „norocos”, „aducător de noroc”, „de bun augur”, „propice”, „salutar”, „care te ferește”, „încântător”, „bogat”, „favorabil”, „talentat”. Este de menționat faptul că radicalul *fe-* semnifică „abundența”, „bogăția”, „prosperitatea”.

Sonya Lubomirsky (profesor în Departamentul Psihologie a Universității din California) în cartea sa „*The How of Happiness*”, după studiile efectuate în acest domeniu constată că :

- 50% din fericirea omului este genetic determinată (datorită studiilor efectuate pe copii gemeni);
- 10% sunt afectate de circumstanțele și situațiile vieții;
- 40% reprezintă activitățile personale și modul de a interpreta totul din jur;

Unii savanți consideră că sentimentul de fericire este direct și strîns legat de activitatea cortexului uman din partea frontală a capului, ceea ce ar putea explica faptul că în prima jumătate a vieții omul este mai fericit decît în a doua, pentru că activitatea creierului pe parcursul anilor scade, însă evident aceasta nu reprezintă o regulă.

II. Conceptul de fericire

Conceptul de fericire este unul foarte complex, el întruhidează nu un singur lucru, ci multe, care împreună formează nucleul bucuriei umane. Nu este de mirare că conceptul de fericire în diferite timpuri subînțelegea diferite lucruri, precum că evoluția umană impune omului diferite valori de apreciat. Omul întotdeauna tindea spre fericire, este interesant de analizat cum înțelegerea conceptului de fericire a evoluat împreună cu trecerea timpului.

În epoca de piatră omul trăind o viață consistentă din mai puține componente decît în prezent; la sigur aspira și el la fericire, deoarece așa este firea umană. Pe atunci Homo Sapiens vînzînd animale, luptîndu-se cu foamea, avînd o familie și fiind complet liber își înțelegea fericirea prin virtuțile sale de a fi capabil de a-și întreține familia/ clanul/ tribul său. Cu toate că picturile rupestre deasemenea i-ar putea servi ca bază spre fericire (capacitatea de a transmite iscusința generațiilor mai tinere), omul fiind ocupat și mai puțin atașat de lucruri ar vedea aceasta ca doar un aspect plăcut al vieții sale. Mai tîrziu cînd au apărut peșteri doar pentru bărbați cu ”lecții de vînătoare” de ex. , atunci tinerii ce ar merge prima dată la vizita unui astfel de locaș secret și important, ar simți mîndrie, bucurie, astfel cultivînd un sentiment de fericire.

III. Conceptul filosofic de fericire

Cu mult mai tîrziu, la apariția filosofiei, marii filosofi și ei au devenit curioși la proveniența acestui sentiment și semnificația lui. Socrate tratează fericirea drept cunoașterea adevărului, cunoașterea întrebărilor retorice puse de el sie însăși ”Ce este adevărat și ce este fals? Ce înseamnă a trăi corect?”. El pune accent pe dezvoltarea spirituală a omului și cele mai importante virtuți a omului ”curajul, prudență, dreptate”. Platon găsește și el fericirea în prezența virtuților la om: rațiunea, curajul și voința. El afirmă că atunci cînd eeste 3 părți ai sufletului uman se află în echilibru, atunci se și atinge fericirea. Însă această părere, cu toate că ar putea să fie adevăr, nu este împărțită și înțeleasă de oamenii de rînd, ei fiind ocupați cu problemele lor. Iar un alt elev a lui Socrate, Aristippus, cel care a dezvoltat filosofic complet termenul de fericire, constată că fericirea constă în hedonism (hedonismul pornește de la înclinarea naturală a omului către căutarea plăcerii

și fericii și evitarea suferințelor, urmărind mijloacele prin care raportul între plăcere și suferință poate fi maximizat). Astfel putem observa că, cu trecerea timpului chiar filosofii devin mai "cu picioarele pe pământ" și consideră fericirea mai aproape de plăcerile zilnice.

Marele filosof Aristotel spune că fericirea este sinonimul faptelor bune. Astfel omul făcând fapte bune simte o fericire prin capacitatea sa de a face viața celorlalți mai frumoasă. Aristotel crede că fericirea este cel mai important obiectiv al omului în viață, independent de faptul dacă omul e bogat sau sărac, fericirea este visul omului și o prețuiește precum și prietenia, onoarea sau bunăstarea.

IV. Fericirea și Religia

Între timp religia își crește influența asupra oamenilor și oamenii devin foarte religioși, găsindu-și fericirea în faptul de a fi aproape de Dumnezeu, considerându-se om curat fără de păcate. Însăși prin sine religia cu termenul de credință îndeamnă oamenii de a fi fericiți, mulțumiți cu ceea ce au, fericirea consistând în dragostea spre Dumnezeu. Din altă parte, prin teoria managementului terorii, oamenii suferă de nervozitate și prin managementul terorii, oamenii găsesc sens în moarte, depășindu-și stresul. S-a demonstrat că oamenii credincioși, când încredere în dragostea sa față de Dumnezeu și, crezând că după moarte ei vor nimeri în rai, ei depășesc inclusiv și stresul de moarte. Astfel oamenii credincioși sunt mai fericiți ca oamenii necredincioși. Deasemenea se cunoaște că populația celor mai sărace țări este cea mai credincioasă, în acest mod închizându-și ochii asupra tuturor problemelor își găsește surs de fericire în dragostea către Dumnezeu.

V. Fericirea în sec XX

Omul de la începutul sec XX e foarte asemănător cu omul contemporan, ceea ce se concludă din plăcerile sale. În epoca progresului tehnologic, luxului, bunelor manere omul profită de toate frumusețile vieții-împreună cu invenția radioului epoca jazzului își cunoaște prosperitatea, oamenii simțind fericire de la veselie, muzică, libertate spirituală, bani, alcool, comunicarea strânsă cu societatea din jur. Omul mai înstărit preferă să uite de limite și să simtă din plin bucuria, iar omul sărac își vede fericirea cum și oamenii din trecut în prelucrarea pământului, întreținerea familiei, unei gospodării de care s-ar putea mândri. Cu începutul al II-lea Război Mondial, lucrurile se agravează. Omul simplu își găsește fericire în familie întregă, în lipsa foamei, aspiră la pace și viață liniștită. Însă oricum nu poate uita toată teroare în război. Această formă de fericire își are ecourile și în ziua de azi, omul simțind libertatea sa, se simte fericit. Omul devin mai puțin pretențios, valorează fiecare moment în siguranță ca fericire absolută, el visează la zi de sfârșitul războiului, și sincer consideră ziua ceea ce mai fericită zi.

Următoarea perioadă unde cultul vremii este o familie unită, cu mai mulți copii, unitatea poporului, stabilitatea și siguranța în ziua de mâine. Fericirea este subînțeleasă prin un astfel de mod de viață ca una firească, una naturală și zilnică. Iar cu trecerea timpului, când apar crize economice, deficitul pe teritoriul URSS, oamenii din nou își ascută rîvna spre fericire materială din cauza insuficienței produselor, astfel bucuria este constituită din haine/ obiecte de uz casnic/ mașini, omul simțind fericire în faptul că el deține un bun, pe care celălalt nu-l deține. Apare un conflict de ordinul concurenței la nivel moral. Concurența înrăutățește relațiile sociale, și în om germinează simțul nesatisfacției de prezentul său, fericirea putând să fie atinsă tot mai greu. Iar din cauza serviciului zilnic și insuficienței de timp să observe detaliile ce ar provoca sentimentul de fericire, omul se găsește într-un cerc continuu de nemulțumiri. Din altă parte, lumea de pe alte continente se dezvoltă, statele din Africa își capătă independența (Algeria 1962, Angola 1975) ceea ce desigur contribuie la fericirea populației țărilor în cauză, pentru că libertatea umană, totuși întotdeauna a avut o legătură directă cu sentimentul de mulțumire, fericire a omului.

VI. Fericirea în dependență de vîrstă

În sec XXI- secolul posibilităților în considerație cu sec precedent omul mediu este mai fericit grație posibilităților sale, libertății de expunere a opiniei sale, libertății propriu-zise, familiei. Conform cercetărilor fericirea omului este independentă de vîrsta sa, astfel omul la vîrsta de 20 de ani și de 70 pot la fel de fericiți, și în aceste vîrste ei sunt mai fericiți decît în anii medii ai săi. Aceasta se datorează că sentimentul de furie descrește după 20 de ani, iar neliniștea, îngrijorarea umană descrește după 50 de ani, astfel lăsînd mai mult spațiu fericirii. Aceste cercetări iau în considerație și salariul și funcția deținută de om la serviciu și perioada când omul este părinte tînar, realizarea de sine și realismul acut al oamenilor (naivitatea mărește nefericirea) și apropierea sfîrșitului vieții motivează oamenii să-și atingă visurile.

VII. Fericirea în funcție de bani

În toate timpurile acest subiect era unul foarte controversat, unii susținînd că banii nu aduc fericire, ceilalți fiind complet siguri că ei totuși o aduc. Studiile au demonstrat că influența banilor asupra fericirii

umane este 100% exagerată, fiindcă faptul că omul posedă unele lucruri luzoase nu-l face mai fericit decât dacă ar avea o influență pozitivă asupra vieții sociale. Însă lipsa de bani poate duce la stare depresivă, deoarece omul primește fericire din comunicare, odihnă, iar acestea sunt numai de câțiva corelate cu prezența de bani. Pentru a concluziona se poate zice că finanțele influențează totuși fericirea, adică lucrurile cumpărate, necesitățile satisfăcute. Astfel când oamenii sunt sătui, îmbrăcați, au casă și acel confort minim necesar pentru sufletul fiecăruia, atunci o cantitate și o mai mare de bani nu i-ar putea schimba radical prezentul, astfel nepunându-i aduce fericirea absolută. La fel s-a adevărit că atunci când omul cheltuie bani pe cineva drag, aceasta îi aduce mai multă fericire, decât dacă i-ar cheltui pe sine. Deasemenea s-a constatat că câștigătorii în loterie simt un mare impuls de fericire, însă acesta se tot încetinește, omul revenind la starea sa normală foarte repede. Deci banii nu aduc fericire durabilă.

Concluzie: Conceptul de fericire a suferit o evoluție, însă la baza fericirii au rămas valorile importante general umane. Familia constituie cea mai importantă sursă de fericire a omului, este necesitate primordială a omului, întru-cât există o fobie de singurătate. În familie omul își alienează sufletul și se autoafirmă. Libertate este deasemenea un factor ce presupune fericire, însă unul neconștientizat, precum că libertatea a devenit ceva într-atât de firesc, că omul nici nu o observă (ca și sănătatea). Presupun că această formulă de fericire este actuală pentru toate timpurile și constituie adevărata fericire la care tinde omul.

Bibliografie:

1. Sonja Lyubomirsky *"The How of Happiness"* ed. Penguin Books; Reprint edition (December 30, 2008), 384 pagini
2. *Dicționar enciclopedic român*, București, 1962-1966, 3695 pagini
3. http://en.wikipedia.org/wiki/Positive_psychology
4. http://en.wikipedia.org/wiki/Extraversion_and_introversion#Extraversion.2C_Introversion_and_Happiness
5. <http://en.wikipedia.org/wiki/Happiness>
6. <http://en.wikipedia.org/wiki/Hedonism>
7. <http://open-eyes-russia.com/society/russia/409-happy-to-live-in-the-ussr.html>
8. http://en.wikipedia.org/wiki/Philosophy_of_happiness